

2C- ANADOLU UYGARLIKLARI

1. HATTİLER (MÖ 2500-1700)

2. HİTİTLER (MÖ 1700- 700)

3. İYONYALILAR (MÖ 1200- 700)

4. URARTULAR (MÖ 900- 600)

5. FRİGLER (MÖ 800- 676)

6. LİDYALILAR (MÖ 687- 546)

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Anadolu'ya neden medeniyetin beşiğı denilmektedir?

Anadolu'da birçok uygarlığın kurulmasının nedenleri nelerdir?

TEMEL KAVRAMLAR

Anal

Demokrasi

Kibele

Kral Yolu

Pankuş

Yanda verilen kavramlar size neleri çağrıştırmaktadır?

Aşağıdaki metni okuyarak altında verilen soruyu cevaplayınız.

Anadolu çoğu kez büyük bir açık hava müzesi olarak tanımlanır. Çünkü insanoğlu bu bereketli topraklarda yüz binlerce yıldır yaşamaktadır. Mağara ve kaya sığınakları gibi barınaklardan köy ve kent büyüklüğündeki yerleşimlere geçiş süreleri kesintisiz bu coğrafyada yaşanmıştır. Krallıklara ve imparatorluklara yurt olmuş büyük devlet ve uygarlıklar bu topraklar üzerinde kurulmuştur.

Anadolu toprakları bugün için âdeta bir arkeoloji laboratuvarıdır. Anadolu adı, Grekçe güneşin doğduğu yer anlamındaki Anatolia'dan gelmektedir. Anadolu'nun Türkiye adıyla anılmaya başlaması 1176 yılında Türklerin Bizans'a karşı kazandığı Miryokefalon Savaşı'ndan sonradır.

Anadolu, tarih boyunca pek çok uygarlığa yurt olmuştur. Anadolu uygarlıkları adıyla anılan bu uygarlıkların dünya uygarlık tarihinde önemli bir yeri vardır. Anadolu, Asya ile Avrupa kıtaları arasında uzanmış bir köprü durumundadır. İklimin yaşamaya elverişli, topraklarının verimli, su kaynaklarının bol olması ile önemli göç ve ticaret yolları üzerinde bulunması Anadolu'yu her zaman önemli kılmıştır.

Daha önceleri göçebe bir hayat tarzı olan Türklerin Anadolu'ya geldikten sonra yerleşik hayata geçmelerinin nedenleri sizce neler olabilir?

1. HATTİLER (MÖ 2500-1700)

Hattiler, Anadolu'nun ilk yerli halkıdır. Göçler sonucunda Anadolu'ya geldikleri tahmin edilmektedir. MÖ 3000 ortalarından itibaren küçük krallıklar ve beylikler hâlinde yaşamışlardır. Hatti kültürüne ait en önemli eserler Çorum ili sınırları içindeki Alacahöyük'te bulunmuştur.

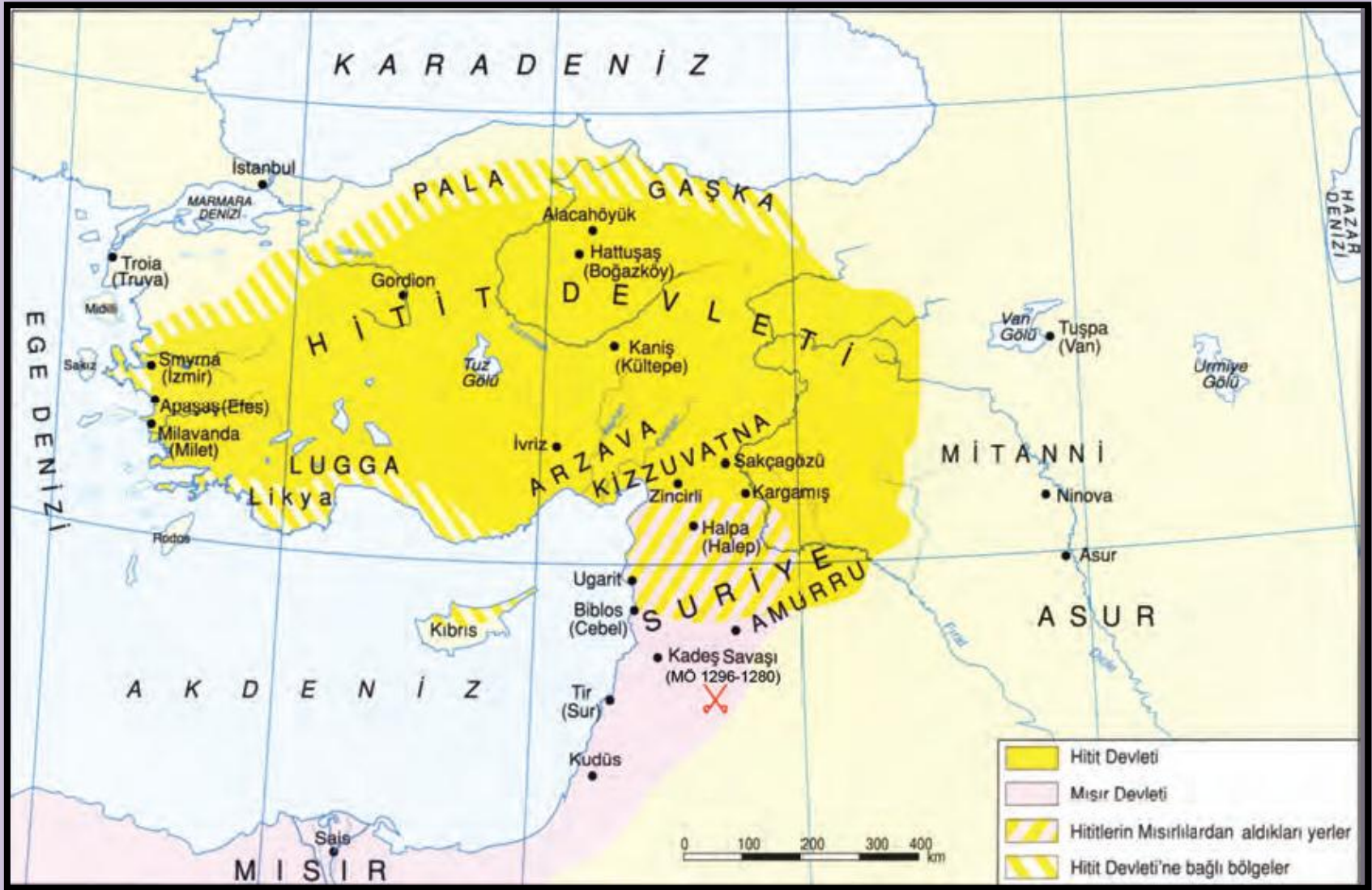

Hattilerden günümüze kadar gelen bazı sanat eserleri

2. HİTİTLER (MÖ 1700- 700)

Yukarıdaki haritayı inceleyerek Hititlerin sınırlarını nerelere kadar genişlettiklerini söyleyiniz.

*Kadeş Antlaşması'na
ait çivi yazılı bir tablet örneği*

*On iki cehennem tanrısının kfile halinde
yürüyüşleri, Yazılıkaya, Hattuşaş - Çorum*

Hititlerin Ana Tanrıçası

ANALLAR

Hitit kralı II. Murşili, kendi döneminde olup bitenleri egemenlik yıllarını ayırarak ayrıntılarıyla vermektedir. Yıllık faaliyetlerinin yazıldığı bu tür belgeler anal (yıllık) olarak bilinir. II. Murşili'nin yıllıkları Ön Asya tarih yazıcılığı içinde anlatım biçimi ve ayrıntılara girmesi açısından çok önemli bir yer tutar. Tanrılarına hesap vermek amacıyla yazıldığından yalan yanlış bilgilere yer verilmez. Özellikle devletler arası antlaşma metinlerinin başlarına konan ve o güne değin bu antlaşmanın yapıldığı devletle ilişkilerin nasıl geliştiğini özetleyen ve geri bakış adını verdiğimiz bölümler Hittilerde tarih bilincinin ne denli güçlü olduğunu kanıtlamaktadır.

Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi, C 1, s. 40

1990

Hitit Krallığı, feodal beyliklerden oluşmuş bir devlettir. Daha sonraları bu beylikler kaldırılmış, yerlerine valiler atanmıştır.

Bu değişiklikle ulaşılmak istenen amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Saltanat kavgalarını önlemek
- B) Beylerden, daha önemli görevlerde yararlanmak
- C) Merkezi yönetimi güçlendirmek
- D) Beyler arasında anlaşmazlık çıkmasını önlemek
- E) Yönetimde, yetenekli kişilere görev vermek

Bilgi Hazinesi

Hititler, Asurlulardan aldıkları çivi yazısıyla beraber kendi icatları olan hiyeroglif yazısını da kullanmışlardır. İlk objektif tarih yazıcılığı Hititlerde başlamıştır. Anallar denilen yıllıklar düzenleyen Hitit kralları bu yıllıklara zaferlerinin yanında yenilgilerini ve günlük olayları da yazmışlardır. Çünkü Hititler öldükten sonra Tanrı 'ya hesap vereceklerini düşünmüşlerdir. Hititler, Mezopotamya'dan aldıkları kanunlara eklemeler ve düzeltmeler yapmış, Anadolu'da ilk yazılı kanunları oluşturmuşlardır.

3. İYONYALILAR (MÖ 1200- 700)

İyonyalılara sizce neden İlk Çağın Rönesansçıları denilmektedir?

Celcus Kütüphanesi'nden bir görünüm (Efes, İzmir)

Özgür düşünce ile bilimsel gelişmeler arasında nasıl bir ilişki vardır?

4. URARTULAR (MÖ 900- 600)

Urartulardan günümüze kalan Van Kalesi'nden bir görünüm

Frigya, Lidya ve Urartu Devletleri, MÖ 1200-546

Yandaki haritayı inceleyerek Frigya, Lidya ve Urartu Devletlerinin kuruldukları yerlerde bugün hangi şehirlerimizin bulunduğunu açıklayınız.

1994

Urartuların mezarlarını oda ve ev biçiminde yapıp içine çeşitli eşyalar koymaları **aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesidir?**

- A) Ticarete değiş- tokuş usulünü uyguladıklarının
- B) Mimarlıkta geliřtiklerinin
- C) Birden fazla tanrıya inandıklarının
- D) Barış içinde yaşadıklarının
- E) Hayatın ölümden sonra da devam ettiğine inandıklarının

5. FRİGLER (MÖ 800- 676)

Kibele heykeli

Dođa ve bereket Tanrıçası Kibele

Friglerin tarımla ilgili suçlara ağır cezalar vermelerinin yaşam biçimleriyle ilişkisi hakkında neler söylenebilir?

Kral Midas'ın mezarı

Bilgi Hazinesi

TAPETES

Frigya tekstil ve kilimleriyle ünlüydü. Gordion kazılarında Frig tekstil ürünlerinden parçalar elde edildi. Türk kilimlerinin atası olan ve tapetes adını taşıyan Frig kilimleri, antik dünyanın en sevilen malları arasındaydı. Friglerin, kilim için kullandıkları tapetes adı bugün bile Fransızcada tapis olarak karşımıza çıkar. Ayrıca altın simle kumaş üzerine nakış işlemenin bir Frig buluşu olduğu söylenir. Gordion'da MÖ VIII. yüzyıla ait yapılarda bulunan binlerce dokuma tezgahının varlığı Frigya'da tekstil sanayinin ne denli gelişmiş olduğunun bir kanıtıdır.

Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi

C 2, s. 228

6. LİDYALILAR (MÖ 687- 546)

Lidya parası

1990

Tarihte ticaret alanında değiş tokuş usulünün ortadan kalkmasını ve böylece, ekonomik hayatın büyük ölçüde gelişmesini sağlayan buluş aşağıdakilerden hangisidir?

A) Pusula

B) Para

C) Yazı

D) Takvim

E) Kağıt

Bilgi Hazinesi

Paranın İcadı

Lidya'nın Eski Çağ insanını en etkileyen yönü altın zenginliğidir. Varlığı VII. yüzyılın başlarına doğru fark edilen bu zenginlik Sard kentinin içinden akıp Gediz Irmağı'na karışan Küçük Paktolos Çayı'nın alüvyonlarından sağlanır. Efsanelere göre Paktolos bu özelliğini, dokunduğu her şey altın olan Frig Kralı Midas'tan alır. Tanrıların lütfu olarak bu özelliğe kavuşan Midas sonuçta elini attığı ekmeğin bile altına dönüştüğünü görerek açlıktan ölmek için tanrılara yakarır. Bu özellikten kurtulmak ister. Dileği kabul edilen krala Sardes'teki Paktolos Çayı'na gitmesi ve bu suyun kaynağında yıkanması söylenir. Midas da söylenenlere aynen uyar ve altından arınır. Ancak bu özellik de Paktolos'a geçer. Daha sonra Lidyalılar çayın kenarında bir atölye kurarak parayı icat eder.

TARTIŞALIM

Paranın kullanılması insanların hayatını nasıl etkilemiştir?
Bu gelişmelerin günümüze yansımaları nasıl olmuştur?

- **Hattiler**, Anadolu'nun ilk yerli halkıdır.
- Hititlerle Mısırlılar arasında yapılan **Kadeş** Antlaşması dünyanın bilinen ilk yazılı antlaşmadır.
- İlk objektif tarih yazıcılığı **Hititler** 'de başlamıştır.
- Eski Çağ Anadolu uygarlıkları içinde sosyal yaşam düzeyi en yüksek ve en gelişmiş toplum **İyonya** 'dır.
- Anadolu'da ilk federal anlayışta devlet kuran **Urartular** 'dır.
- **Frigler** de saban kıran veya öküz öldüren kimselere ölüm cezası verilirdi.
- Urartular'ın başkenti **Tuşpa** (Van) 'dır.